

hoofdstukken over de samenleving in de middel-eeuwen en de rol van de kerk in het dagelijks leven, maar specifieke onderwerpen als de kerstening en daarmee ook Willibrord zijn naar de achtergrond verdreven. De oprukkende ontkerkelijking van de Nederlandse samenleving speelt daarbij een grote rol.

Uit de modernste schoolmethoden is Willibrord geheel verdwenen. Alleen in een paar specifiek „vaderlandse geschiedenis“-boeken komt nog wat informatie voor over het leven van Willibrord.

Ook in het vorig jaar verschenen rapport „Advies eindtermen basisvorming voortgezet onderwijs-geschiedenis en staatsinrichting“ speelt Willibrord geen rol. In dit advies, dat zou moeten vastleggen welke kennis de leerling moet bezitten wanneer hij de middelbare school verlaat, is meer aandacht gegeven aan de rol van de kerk (en dan met name de sociaal-

culturele rol) in de samenleving. Over de periode waarin Willibrord werkzaam was staat niets genoemd.

Concluderend kan worden gesteld, dat Willibrord is verdwenen uit de schoolboeken. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat komende generaties Willibrord en zijn arbeid niet meer kennen. Hij is in vergetelheid geraakt. Niet langer maakt hij deel uit van het collectieve geheugen van de nieuwe samenleving. Dit is niet ernstig. Dit collectieve geheugen is constant in beweging, er wordt ook dagelijks meer aan toegevoegd. Niet alles kan bewaard blijven. Andere zaken hebben de plaats van Willibrord ingenomen.

Utrecht

Fred Vogelzang

HET ARCHIEF VAN HET UTRECHTSCH STUDENTEN CORPS GEÏNVENTARISEERD

Op donderdag 26 april 1990 is het eerste exemplaar van de inventaris van het archief van het Utrechtsch Studenten Corps aangeboden aan de Senatus Veteranorum van het U.S.C. Deze archiefinventaris is verschenen als het tweede deel van de Reeks Publikaties van de Gemeentelijke Archiefdienst Utrecht.

Het verhaal van de inventarisatie van het archief van het Corps is een lang verhaal. De eerste contacten tussen de Gemeentelijke Archiefdienst en de Senatus Veteranorum van het Utrechtsch Studenten Corps dateren van 1888. In een brief van 29 april 1888 richtte de toenmalige abactis van het U.S.C. zich tot gemeente-archivaris Muller om „alle notulen en andere belangrijke bescheiden van het U.S.C. van 1793 af“ tijdelijk in het Oud Archief van de gemeente Utrecht te mogen deponeren, want „de bovenkamer van onze sociëteit is geheel ongeschikt voor de bewaring van dergelijke 'eenige' stukken“. De wel eens knorrig reagerende gemeente-archivaris Muller was nu een en al welwillendheid en antwoordde in zijn brief van 1 mei 1888 met de volgende woorden: „Gaarne zal ik B. en W. voorstellen mij tot de overneming daarvan (= het archief) te machtigen“. Nu was dit wel een ongebruikelijke overname van een archief. De Senaat had namelijk bedongen dat het archief niet publiek toegankelijk zou zijn, zodat het dus niet geraadpleegd kon worden. Verder moest het archief in een afgesloten ruimte bewaard worden. Er was dan ook duidelijk sprake van een tijdelijke bewaring van het archief totdat de Senatus Veteranorum een betere archiefruimte in de sociëteit had gevonden. Op zo'n verzoek zal tegenwoordig geen enkele gemeente-archivaris meer ingaan, maar Muller deed het toen in 1888 wél! Hij eindigde zijn brief aan de Senatus Veteranorum met de volgende woorden:

„Wenscht U echter het archief in eene gesloten kast in het brandvrije berglokaal te deponeren, dan zal zich waarschijnlijk de moeilijkheid voordoen dat alleen de ambtenaren van het archief aldaar gewoonlijk toegelaten kunnen worden“.

Op 5 mei 1888 verzocht Muller aan B. en W. toestemming om het archief van het U.S.C. tijdelijk in het archiefgebouw te mogen deponeren. In verband met het niet-toegankelijk zijn van het archief van het U.S.C. stelde Muller voor om aan de planken van een open archiefkast twee deurtjes te doen maken, waarvan de Senaat de sleutel zou bewaren. Op 10 juli 1888 werd door B. en W. toestemming verleend. Dit heuglijke bericht werd op 12 juli 1888 aan de Senatus Veteranorum doorgegeven: „B. en W. hebben mij gemachtigd Uw oud archief tot wederopzeggens toe in het gemeente-archief in bruikleen op te nemen op voorwaarde dat de kosten van het maken der nodige afsluiting door U gedragen zullen worden“. In een volgende brief op 30 juli 1888 meldde Muller dat „het kastje ter berging van het oude archief van de Senatus Veteranorum gereed is. De timmerman Loran zal de rekening aan de Senatus Veteranorum sturen“. Nog diezelfde dag schreef de abactis Van Goudoever aan Muller terug, dat het archief door de pedel van het Corps op 31 juli afgeleverd zou worden. Hij vroeg of de heer Muller zo vriendelijk zou willen zijn om de sleutel van het kastje aan de pedel mee te geven. Zelf was de heer Goudoever verhinderd hierbij aanwezig te zijn „daar ik morgenvroeg de Stad uitga“.

Veertien jaar lang bleef het archief van het U.S.C. gedeponeerd in het gemeente-archief.

In 1901 kwam het sociëteitsgebouw aan het Janskerkhof gereed en dit was voor gemeente-archivaris Muller aanleiding om in een brief van 9 oktober 1902 op de tijdelijke inbewaringgeving van het archief van

de Senaat terug te komen. Aan de abactis Buchner schreef Muller dat „vele jaren geleden“ het archief van de Studenten Senaat, „dat in de vroegere Studenten Sociëteit in eene zeer vochtige kast op weg was om geheel ten onder te gaan“, door de gemeente-archivaris in tijdelijke bruikleen was overgenomen. „Ik heb dit toen overgenomen in het belang van het archief, hoewel er redenen waren, die beletten het archief voor het publiek open te stellen en het gemeente-archief anders geene stukken in depot neemt, die niet voor het publiek toegankelijk zijn“. Op 20 oktober 1902 reageerde de rector van het U.S.C., De Beaufort, op deze brief en schreef voortvarend: „Ten zeerste zoudt U mij verplichten door mij te doen weten, wanneer ik mij naar 't stadhuis zal kunnen begeven om dit plan (n.l. het terughalen van het archief van de Studenten Senaat) ten uitvoer te brengen“. Waarschijnlijk heeft de gemeente-archivaris hem laten weten dat dit niet onmiddellijk kon gebeuren. Eerst moest op formele wijze aan B. en W. toestemming gevraagd worden om de tijdelijke deponering van het archief van het U.S.C. op te heffen. Op 20 januari 1903 werd, na lezing van de brieven van Muller en van de Senatus Veteranorum, door B. en W. besloten „de gemeente-archivaris te machtigen tot teruggave aan genoemde Senaat van het zich in de gemeenteverzameling bevindende in bruikleen afgestane archief van de Studenten Senaat“. Vier dagen later, op 24 januari 1903, schreef de abactis van de Senatus Veteranorum aan de gemeente-archivaris „Namens de Senatus Veteranorum heb ik de eer U beleefd te verzoeken bringer dezelve mede te geven het archief van het Utrechtsch Studenten Corps, dat zich onder Uw berusting bevindt“.

Pas in 1974 werden de contacten tussen de gemeentelijke Archiefdienst en de Senaat van het Corps weer hervat. Het Corps bezat zo'n 35 m archief, dat het graag in het gebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst wilde deponeren. En dat gebeurde dan ook. In 1978/1979 werd met hulp van de toenmalige archiefcommissie van het Corps het archief voorlopig geïnventariseerd. Een stagiair van de Rijksarchief-school, de heer A. Vos, zou het archief definitief inventariseren in 1980/81. Dat waren althans de plannen. Maar omdat geconstateerd werd dat het archief verre van volledig was - van de Senaat ontbraken de belangrijke notulenboeken - werden uiteindelijk alleen de vrij complete archieven van „Secor Dabar“ en „Triton“ geïnventariseerd.

Met het eigenlijke Senaatsarchief kon, zolang het nog onvolledig was, niets worden gedaan. Pas toen in 1985 de „Stichting archieven van het Utrechtsch Studenten Corps“ in het leven werd geroepen, kwam er enig schot in de zaak. In de daaropvolgende jaren kwam successievelijk de notulenboeken en andere belangrijke archivalia van de Senaat en de Sociëteit het gebouw van de Gemeentelijke Archiefdienst binnendruppelen. Toen eind 1989 geconstateerd werd, dat de archie-

ven van de Senaat en de Sociëteit over de periode 1814-1945 vrij volledig waren, werd de inventarisatie afgesloten. Helaas konden de zo belangrijke archieven van de Corps- en Particuliere Gezelschappen niet in de inventaris worden opgenomen, omdat deze archieven verre van volledig waren. Er werd ook nog een poging ondernomen om de door het Corps aan het Universiteitsmuseum in bruikleen afgestane archivalia in het archief op te nemen, maar dat bleek helaas tevergeefs te zijn.

Dank zij de gereedgekomen inventarisatie is het archief nu toegankelijk. Het zal tot in lengte van jaren vertoeteld worden en een veilig onderkomen hebben in het depot van de Gemeentelijke Archiefdienst.

Utrecht
Gem. Archiefdienst

A. B. R. du Croo de Vries

maandblad oud-utrecht

63e jaargang nr. 6 - juni 1990

Vereniging Oud-Utrecht

Voorzitter:

H. H. W. Kernkamp, Prins Hendriklaan 77
3583 EG Utrecht, tel. 030-51 69 25

Secretaris:

A. Pietersma
Alex. Numankade 199
3572 KW Utrecht
tel. (030) 73 66 11

Penningmeester:

J. W. Lemaier, Emmalaan 14
3581 HT Utrecht, girorekening 575520

Contributie: f 47,-

C.J.P.-houders: f 30,-; 65+ f 41,-

Ledenadministratie:

Mw. C. de Leeuw
Sophialaan 1, 3542 AR Utrecht
tel. (03465) 7 09 40 (privé)

Excursiecommissie:

Fred Vogelzang
Hanzestraat 56
3522 EB Utrecht
tel. (030) 87 01 10

Redactie:

J. W. G. Haverkamp, E. M. Kylstra,
G. J. Röhner, A. H. M. van Schaik.

Redactie-adres:

Alex. Numankade 199
3572 KW Utrecht, tel. (030) 73 66 54
I.S.S.N.: 0030-6738